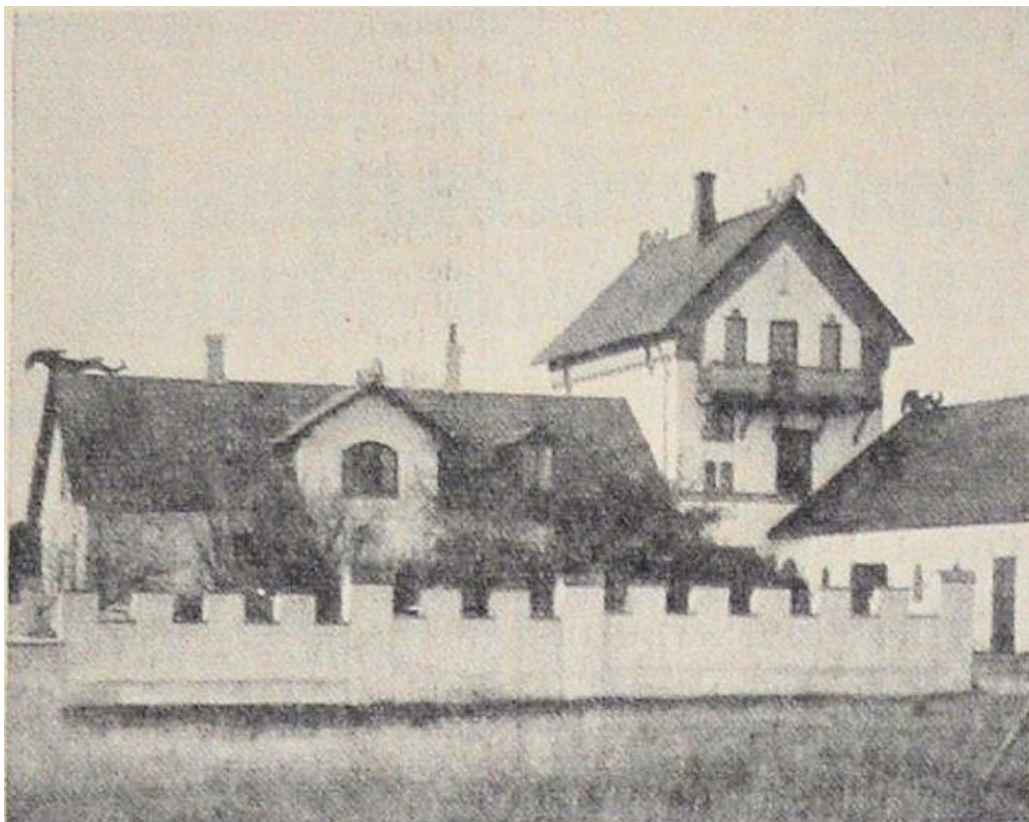

Paa Vandring gennem Aalekongens Land.

Et Besøg paa Hov Vig, hvor Eventyret om Aalen blev til Virkelighed, og hvor et sjældent Fugleliv nu udfolder sig.

Hovedbygningen til Hov Vig, med Aalekongens Symbol: Aalen paa Tagrygningen.

Indeklemt mellem det højtliggende og muldigrige Nakkeland og den lavere liggende sandede og ufrugtbare Østre Lyng og i umiddelbar Nærhed af Nykøbing By ligger Hov Vig. Et Stykke vildt og utæmmet Natur, et Eldorado for den, der virkelig forstaar at værdsætte Naturens Gave. Ukendt er den af Turisten, der hastigt søger forbi for at naa de mondæne Steder, og gemt ligger den bag naturlige Grænser, dannet af høje Bakkedrag og tætte Granplantninger. Et Stykke glemt Paradis.

Hov Vig er en gammel Havbugt, som Navnet ogsaa antyder. I svunden Tid, da Nykøbing kun var Navnet paa en lille Flække, der hævdede sin Eksistens som Hovedstad i det den Gang saa smaat befolkede Odsherred var Hov Vig det ideelle Sted for de smaa Smakker og Skonnerter at søge Ly i for de barske Vinde. Man kunde glimrende tænke sig den som Hjemsted og Ly for Marsk Stigs Sørøverflaade, da den hærgede Odsherred. Det er ganske vist en ubekræftet Hypotese, men den lyder ikke urimeligt.

Tiden er gaaet siden da, og som alt andet har ogsaa Landet ændret sin Struktur. Havbunden hævede sig, det blev Fladvande, og i det lune og rolige Vand boltrede Rejen og Aalen sig af Hjertens Lyst, saa der blev godt Aale- og Rejefiskeri her.

Naar de gode gamle Nakkeboer i vore Bedste- og Oldeforældres Tid skulde til Købstaden - det være sig for at gøre Indkøb ved Skiftedagstider eller for at møde i Birkeretten, hvad der nok ikke var saa usædvanligt, thi Odsherredsboen, der ikke havde været under Stavnsbaandets Tryk, havde en stolt og stejl Natur, som ikke lod sig kue -, var det ikke altid, han tog den lange, stenede Vej uden om Vigen. Der var nemlig et Vadested over Vigen. Han tog de tykke Uldhoser af, smøgede Vadmelsbenklæderne op, bandt Bylten paa Nakken, vadede over og sparede derved en god Stump Vej. Naar Isen i strenge Vintre dækkede Vigen, gik det endnu lettere at komme over.

Dalgas satte Arbejder i Gang ogsaa her.

Med Dalgas skabtes et nyt Afsnit i dansk Virke. Hans Parole „Hvad udad tabes, skal indad vindes” gav Genlyd over hele Landet. Nye Værdier skulde skabes for at opveje det tabte. Rundt om i Landet opstod Projekter til Landvinding, som i mange Tilfælde omsattes i Praksis.

Udtørringen af Lammefjorden og Siddingedæmningen er nogle af de nærmestliggende Resultater. Tre driftige Nykøbingborgere, Glarmester Bøgh, Prokurator Clausen og Brygger Jacobsen, tog Initiativet til Udtørringen af Hov Vig og til at gøre Ringholm landfast med det øvrige Odsberred. Dette paaskønnelsesværdige Arbejde gennemførtes i Treserne og Halvfjerdserne, men om det blev nogen økonomisk Gevinst for disse initiativrige Mænd, faar staa hen. Baade Hov Vig og Ringholm har ført en omtumlet Skæbne.

Vandet blev pumpet ud af Vigen og efterlod en Sump, som efterhaanden blev kultiveret, saaledes at der kunde vokse Græs, og i de efterfølgende Aar efter Udtørringen bjergedes en Del Høslet.

Aalen I Paradis.

Men megen Glæde høstedes ikke af den udtørrede Vig, og den uhyggelige Julestorm 1902, som endnu kan huskes af den ældre Generation, lagde det store Arbejde øde. Som en Stormflod fossede store Vandmasser ind over Dæmningen, og det 300 Tdr. Ld. store Areal forvandlede atter til en Vig. Møllen, der skulde regulere Vandstanden, løb løbsk i Stormnatten og gik i Brand. Lejerne løb varme, og Møllen nedbrændte til Grunden.

Vandet naaede helt op til Lergravene, og hele fire Aar hengik, før de Arealer, der havde været under Plov, atter kunde bære normale Afgrøder.

Dermed var dog ikke Hov Vigs Saga ude. Paa et helt andet Omraade skulde den faa sin Renaissance: nemlig som Basis for en storstilet Aalefangst af saadanne Dimensioner, at det aftvang alle Fiskerisagkyndige ikke blot her i Landet, men vidt omkring i hele Verden, den allerstørste Respekt.

Efter Stormfloden købte Entreprenør Niels Nielsen, nu Nykøbing Mors, Hov Vig. Han reparerede Dæmningen, byggede 2 Vindmøller og en Sluse, men dog ikke for at udtørre Vigen, men derimod for at holde Vandstanden vedlige, og i ca. 20 Aar fangede han her Millioner af Aal.

Der har Gang paa Gang været talt og skrevet om, at Entreprenør Nielsen kendte Aalens Hemmelighed, og at selve Fangstmetoden var en Hemmelighed. Men Fangstmetoden

var der absolut ikke Spor mystisk ved; den er simpel og ligetil og kræver kun Kendskab til Aalens Livsvaner, et Kendskab, som Entreprenøren besad. Derimod er Aalens første Livsstadium endnu en Gaade, som Videnskaben ikke har løst.

Aalens Ejendommeligheder.

I korte Træk skal Jeg „røbe Hemmeligheden". Den snilde Fangstmetode, der er offentliggjort i et tysk videnskabeligt Skrift.

At Aalen er et ejendommeligt Dyr, er der Ingen Tvivl om, og netop det mystiske Skær, der hviler over dens Liv og Færden, tiltaler os Mennesker og pirrer vor udtømmelige Nysgerrighed, men selv de mest videnskabelige Ekspeditioner og Undersøgelser har ikke kunnet give os Svar paa Aalens første Livsstadium og forresten heller ikke det sidste for de Aals Vedkommende, som ikke ender Livet i Kødgyden.

Vi kender den først, naar de et Par Aar gamle og 6-7 cm lange Glasaal af Havstrømmene lader sig føre ind mod Kysterne. Herfra søger den ind i Vige med brakket Vand som Hov Vig eller vandrer ad Vandløbene paa eller under Jorden ind i Moser og Søer. Mange Gange er det en ren Gaade, hvorledes den er dukket op paa disse steder. Et Springvand i en Park inde midt i Jylland havde Tid efter anden faaet for Uvane at holde op med at springe, ligegyldigt hvor godt man holdt Rørene i Stand. Til sidst opdagede man, at Standsningerne skyldtes smaa glasagtige Orm, som ved nærmere Eftersyn viste sig at være Glasaal midt i Jyllands Hjerte, hvor der i Miles Omkreds ikke fandtes Antydning af Vandløb og Søer!

6-7000 kg Aal om Aaret.

Men lad os vende tilbage til Hov Vig og beskæftige os med, hvorledes Entreprenør Nielsen med overordentlig stor Intelligens og med forholdsvis simple Midler indrettede en Fangst og Opdrætningsmetode, der kunde give en 6000-7000 kg Aal om Aaret.

Naar Aaleynglen ved Foraarstide viste sig i Isefjorden, aabnedes Sluseporten i Dæmningen. Det salte Fjordvand strømmede ind og med det Aaleynglen. Nogle Trækasser, temmelig smalle, men med en Længde, der nøje svarer til Slusekamrets Bredde, sænkedes ned fyldt med Søgræs, og den inderste Sluseport aabnedes, saa at

Nykøbing 1936 – fra Holbæk Amts Venstreblad

www.nykobingslokalhistoriske.dk

der gaar en Strøm af det ferskvandsagtige Vand fra Vigen hen over Kasserne med Søgæs og lokker Aaleynglen, der er sluppet ind i Slusekammeret, ind i Kasserne, som saa tages op, og Aaleynglen sættes ud i Vigen. Det omtrentlige Tal for Fangsten af Aaleyngel var i de bedste Aar fra 1909—1912 oppe paa omkring 160,000 Stk. om Aaret.

Her i Vigen tilbringer de en 5-7 Aar, idet de lever af de Smaadyr og Planter, som findes i Vandet. Entreprenør Nielsen forsøgte ogsaa med Fodring, men dette bragte ikke Held. Det har nemlig den Ulempe, at saa kan Aalene ikke klare sig selv, hvis de ikke bliver madet bestandigt.

Indvandringen sker om Foraaret, Bortvandringen i Eftersommerens og Efteraarets Tid. Mens den ejendommelige Glasaal om Foraaret søger fra Havvandet ind i Ferskvandet, søger den voksne Aal, den gullige Blankaal, den modsatte Vej fra det ferske Vand ud i det salte for at gaa ud til de store Dybder, formere sig, og - aldrig vende tilbage.

Denne Drift fra det ferske Vand til det salte, benytter Entreprenør Nielsen. Henimod den Tid, hvor Blankaalen vil søge ud mod Havet, sættes den ene af Vindmotorerne paa Dæmningen i Gang. Denne pumper gennem en Ledning det salte Vand fra Fjorden ind i en Trærende, der fører ned til Fangst kasserne. Det salte Vand lokker Aalen, den gaar i Fangstkasserne, og saa sidder den i Saksen.

Simplere og mere ligetil kan Metoden ikke være, men selvfølgelig kræver den et stort Kendskab til Aalens Livsvaner. I de italienske Laguner har man anvendt lignende, men meget mere udviklede Metoder, f. Eks. at lokke Aalen ind i nogle Labyrinth-Kanaler med fersk Vand. En tilsvarende Metode anvendtes, naar den voksne Aal søgte ud.

En Dag paa Vigen.

I Tyverne stagnerede Aalefangsten paa Hov Vig. Det skyldtes forskellige Aarsager. Vandstanden var for lav, og det havde til Følge, at Vigen i haarde Vintre frøs fuldstændig til, og alt Dyreliv i Vandet døde, saa mange Aars Arbejde gik tabt. Ydermere stødte en Sygdom til, der ødelagde de Vandplanter, der groede, og Slamdannelse gjorde ikke Forholdene bedre.

Entreprenør Nielsen solgte Hov Vig som Jagtrevier til nogle københavnske Grosserer og drog selv til Nykøbing Mors, hvor han grundlagde en Aalefangst efter de samme Principper.

Hans Søn, Bestyrer Knud Nielsen, forvalter det store Areal for Ejerne og omdanner atter Vigen lidt efter lidt til et brugeligt Aalebassin, og nogle Tusinde kg Aal fanges der da nu igen. Men det er mere aktuelt at anvende Arealet som Jagtrevier, og hele Aaret rundt er der her et Dyreliv som ingen andre Steder i Odsherred.

En graa regnfuld Efteraarsdag kan ogsaa have sin Charme. Selvom mange helst vil sidde lunt inden Døre, er der intet saa frisk som en Tur i saadant Vejr. Altsaa: af Sted ud paa Vigen. Vinden blæser sin skarpe Melodi i de regntunge Siv, der her er saa kraftige som ikke mange Steder. De tunge Regndraaber laver Ringe i Vandet, der bliver større og større for at brydes af det næste Regndryp. Over os holder Fuglene Skole, det er Flyveøvelser, inden det store Træk skal forgaa. Pludselig afbrydes dette, og nu høres Ændernes livlige Pludren i Sivene. Snakken gaar livligt. Hvad mon de snakker om? Har de mon opdaget, at Bestyreren kommer med Ædelse, - for Ænderne bliver madet her for at holde dem til. Vi ser Ænder, store Ænder, smaa Ænder hørende til forskellige Familier. I Aarets Løb er alle de almindeligste Sorter af Ænder repræsenteret her. Saa farer pludselig en Fugl i stærke metalskinnende Farver hen over Vandfladen paa Jagt efter Insekter, det er en af de sjældne Isfugle, men herude ser vi dem altsaa.

Kikker man rigtigt efter paa Stien, hvor vi gaar, ser man Masser af Spor, kraftige og tydelige Rævespor blandt mange andre. Ja, Mikkels Ræv skal nok holde til, hvor der er en god Andesteg at hente, men hvorfor misunde den det? Naturen skal nok selv holde Justits bedre end vi alvidende og dominerende Mennesker. Men Mørket falder paa, og hvor nødig jeg end vil, maa jeg sætte Kursen mod Lysene i det fjerne - Nykøbing By.

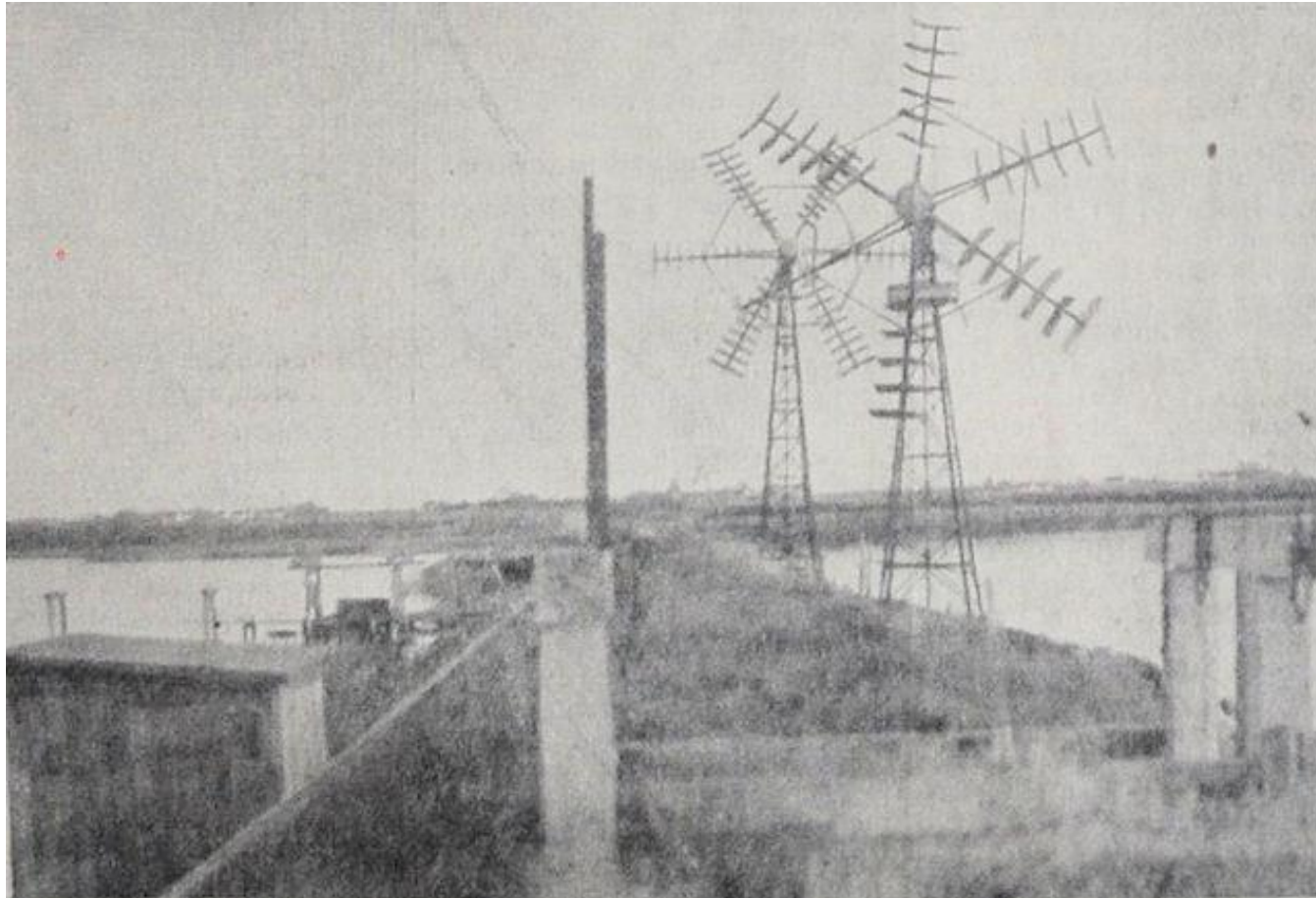
Paa Vejen hjem passerer jeg Hovedbygningen til Hou Vig og kaster et stjaalent Blik op til Uhyrerne paa Tagryggen, thi ligesom Entreprenør Nielsen var noget for sig selv i Valget af Erhverv, saa var han det ogsaa i sit Valg af Bygningsstil. Hvem andre vilde vel kunne finde paa at „pynte“ et Bygningskompleks ved paa Tagryggens Gavlspejser at anbringe Galionsfigurer, der ved et flygtigt Øjekast minder om Fortidens Drager, men ganske vist forestiller Aal i fantastisk overnaturlig Størrelse. Entreprenør Nielsen prydede ikke sin

Nykøbing 1936 – fra Holbæk Amts Venstreblad

www.nykobingslokalhistoriske.dk

Indgang med Dørskilte. Men ved Aalefigurerne højt oppe paa Taget henledte han den Fremmedes Opmærksomhed paa, at her residerede Danmarks Aalekonge.

OFF.

Aalestationen paa Dæmningen. I Forgrunden Slusen med Stigbordet, gennem hvilket de tusindtallige Glasaal om Foraaret ledes fra Isefjorden ind i Ferskvandet. Endvidere Vindmotorerne, der om Efteraaret pumper Saltvandet ind i Vigen og derved narres de opfedede Aal ind i de udlagte Fangstkasser.